Lieta Nr.A42917309
A00693-10/32

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Jelgavā, 2010.gada 23.septembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese R.Paegle,

piedaloties pieteicējai *V.J.* un viņas pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam Ronaldam Rožkalnam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *V.J.* (turpmāk – pieteicēja) iesniegto pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu (pienākuma uzlikšanu Latvijas Republikas Veselības ministrijai pieņemt lēmumu par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu pieteicējai Ls 1328,64 apmērā, kas radušies, samaksājot par zvērināta advokāta Ronalda Rožkalna sniegto juridisko palīdzību saistībā ar Medicīniskās aprūpes un darbspējas ekspertīzes kvalitātes kontroles inspekcijas (turpmāk – MADEKKI) 2007.gada 16.marta atzinuma Nr.7-25-J-1517 apstrīdēšanu iestādē un pārsūdzību tiesā administratīvās lietas Nr.A42547907 ietvaros).

Aprakstošā daļa

[1] Atbilstoši Tiesu informācijas sistēmas datiem, 2007.gada 11.jūlijā Administratīvajā rajona tiesā (turpmāk – tiesa) tika saņemts pieteicējas pieteikums par MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinuma Nr.7-25-J-1517 secinājumu daļas 7. un 8.punkta atzīšanu par prettiesisku.

2007.gada 18.jūlijā pieteicējas pieteikums tika pieņemts un tika ierosināta administratīvā lieta Nr.A42547907 par MADEKKI vadītājas 2007.gada 12.jūnija lēmuma Nr.7-25-J-689/3572 „Lēmums par apstrīdēto atzinumu" atcelšanu.

2009.gada 20.februārī Administratīvā rajona tiesa taisīja spriedumu, bet 2009.gada 15.aprīlī papildspriedumu, ar kuru apmierināts pieteicējas pieteikums par MADEKKI vadītājas 2007.gada 12.jūnija lēmuma Nr.7-25-J-689/3572 „Lēmums par apstrīdēto atzinumu" atcelšanu, kā arī par MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinuma Nr.7-25-J-1517 secinājumu daļas 7. un 8.punkta atzīšanu par prettiesisku. Spriedums ir stājies spēkā.

[2] 2009.gada 20.aprīlī pieteicēja vērsusies Veselības inspekcijā ar lūgumu atlīdzināt mantiskos zaudējumus Ls 1334,64 apmērā, kas radušies, samaksājot par zvērināta advokāta Ronalda Rožkalna sniegto juridisko palīdzību saistībā ar MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinuma Nr.7-25-J-1517 apstrīdēšanu iestādē un pārsūdzību tiesā administratīvās lietas Nr.A42547907 ietvaros, kā arī samaksājot valsts nodevu Ls 10 *(lietas 48.-50.lapa)*.

[3] 2009.gada 3.augustā Veselības ministrijas valsts sekretārs pieņēmis lēmumu Nr.V-01-20 fiz.17/923 (turpmāk – pārsūdzētais Lēmums), ar kuru pieteicējai atlīdzināti mantiskie

zaudējumi Ls 6 apmērā, kas nodarīti ar prettiesisku MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinumu; noraidīta prasība par valsts nodevas Ls 10 apmērā atlīdzināšanu.

Pārsūdzētajā Lēmumā *(lietas 14.-20.lapa)* norādīti šādi argumenti:

[3.1] Iestāde atzīst, ka pieteicējai ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem.

[3.2] Mantisko zaudējumu pierādīšanai pieteicēja iesniegusi zvērināta advokāta palīga Ronalda Rožkalna 2007.gada 19.marta rēķinu Nr.03/07 (Ls 900), 2009.gada 10.februāra rēķinu Nr.02/09 (Ls 313,64), 2009.gada 9.aprīļa rēķinu Nr.06/09 (Ls 121); 2007.gada 27.aprīļa maksājuma uzdevumu Nr.458 (Ls 400), 2007.gada 18.maija maksājuma uzdevumu Nr.907 (Ls 500), 2009.gada 16.februāra maksājuma uzdevumu Nr.1614 (Ls 313,64) un 2009.gada 14.aprīļa maksājuma uzdevumu Nr.1 (Ls 121).

[3.3] No administratīvas lietas Nr.A42547907 materiāliem izriet, ka visus dokumentus ir parakstījusi pati pieteicēja, nevis Rolands Rožkalns, līdz ar to secināms, ka pieteicēja veltījusi laiku un pūles, sagatavojot iepriekš minētos dokumentus konkrētās lietas risināšanai. Saskaņā ar tiesisko regulējumu, par mantiskajiem zaudējumiem nav uzskatāms laiks un pūles, ko privātpersona pati veltījusi konkrētas lietas risināšanai.

[3.4] Administratīvās lietas materiālos nav konstatējami dokumenti fiziskās personas pārstāvībai administratīvajā procesā iestādē, līdz ar to secināms, ka administratīvajā procesā iestādē pieteicēja piedalījusies bez pārstāvja.

[3.5] Iestāde uzskata, ka nav dokumentāli pierādīts fakts, ka zvērināta advokāta palīgs Ronalds Rožkalns būtu sniedzis juridisko palīdzību pieteicējai. Savukārt rēķinu izrakstīšana un maksājumu veikšana pati par sevi neapliecina konkrētu pakalpojumu saņemšanu.

[3.6] Atlīdzināmi vienīgi tie zaudējumi, kas radušies saistībā ar pārstāvību tiesā administratīvajā lietā Nr.A42547907 2009.gada 30.janvārī. No tiesas sēdes protokola redzams, ka tiesā pieteicēju ir pārstāvējis Ronalds Rožkalns (uz pilnvaras Nr.3507 pamata), tiesas sēdes ilgums 1 stunda un 45 minūtes.

[3.7] Zaudējumu apmēra aprēķināšanai piemērojama analoģija, balstoties uz Ministru kabineta 2004.gada 24.augusta noteikumu Nr.735 „Noteikumi par atlīdzības izmaksas kārtību un tās apmēru fiziskās personas pārstāvim administratīvajā lietā, kas adresātam ir sarežģīta" (turpmāk – Noteikumi Nr.735) 6.punktā noteikto (par pienākumu veikšanu administratīvajā lietā tiesā pārstāvim izmaksā atlīdzību triju latu apmērā par vienu darba stundu). Līdz ar to pieteicējai atlīdzināmi Ls 6.

[3.8] Attiecībā par valsts nodevas atlīdzināšanu, iestāde atsaukusies uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk - Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 24.panta otro daļu, kurā noteikts, ka pēc tiesas nolēmuma noraksta saņemšanas Finanšu ministrija mēneša laikā izmaksā zaudējuma atlīdzinājumu, pārskaitot to uz privātpersonas norādīto bankas kontu.

[4] 2009.gada 3.septembrī tiesā saņemts pieteicējas pieteikums *(lietas 3.-12.lapa)*, kurā lūgts:

1) atcelt Veselības ministrijas (turpmāk arī – atbildētājs) 2009.gada 3.augusta lēmumu Nr. V-01-20fiz.17/923 daļā, ar kuru atteikts apmierināt pieteicējas lūgumu par zaudējumu atlīdzināšanu;

2) uzlikt par pienākumu Veselības ministrijai nekavējoties pieņemt lēmumu par izdevumu atlīdzināšanu pieteicējai Ls 1328,64 apmērā par sniegto juridisko palīdzību saistībā ar prettiesisko MADEKKI sniegto atzinumu;

3) atzīt par prettiesisku Veselības ministrijas rīcību, atsakoties nosūtīt tiesas nolēmuma norakstu administratīvajā lietā Nr.A42547907 Finanšu ministrijai zaudējumu atlīdzinājuma izmaksai;

4) uzlikt par pienākumu Veselības ministrijai nekavējoties nosūtīt tiesas nolēmuma norakstu administratīvajā lietā Nr.A42547907 Finanšu ministrijai ar tiesas nolēmumu uzliktā pienākuma izpildei (valsts nodevas Ls 10 apmērā atmaksai).

Pieteikumā norādīts, ka iestāde nepamatoti piemērojusi Ministru kabineta noteikumus, kuri izdoti, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 18.panta ceturtajā daļā ietverto deleģējumu. Pieteicēja lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus, pamatojoties uz Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešo daļu. APL 18.panta ceturtās daļas mērķis ir garantēt fiziskās personas tiesības uz pieeju tiesai, savukārt Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešās daļas mērķis ir nodrošināt privātpersonai Latvijas Republikas Satversmē un APL noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā. Liedzot pieteicējai saņemt pilnu atlīdzību par zaudējumiem sakarā ar valsts pārvaldes prettiesisku rīcību, iestāde piemērojusi cilvēktiesību (pamattiesību) ierobežojumus, kas nav noteikti likumā. Iestāde nav izvērtējusi piemēroto ierobežojumu mērķi, tā leģitimitāti un samērīgumu *(lietas 3.-12.lapa)*.

2009.gada 7.septembrī pieteikums pieņemts daļā par labvēlīga administratīva akta izdošanu (pienākuma uzlikšanu Veselības ministrijai pieņemt lēmumu par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu pieteicējai Ls 1328,64 apmērā, kas radušies, samaksājot par zvērināta advokāta Ronalda Rožkalna sniegto juridisko palīdzību saistībā ar MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinuma Nr.7-25-J-1517 apstrīdēšanu iestādē un pārsūdzību tiesā administratīvās lietas Nr.A42547907 ietvaros), pārējā daļā pieteikumu atteikts pieņemt *(lietas 2.lapa)*.

[5] 2009.gada 21.septembrī tiesā saņemts atbildētāja rakstveida paskaidrojums *(lietas 29.lapa)*, kurā norādīti tādi paši argumenti, kā pārsūdzētajā Lēmumā (sk. šā sprieduma 4.punktu). Papildus norādīts, ka 2009.gada 4.septembrī saņemts Finanšu ministrijas apstiprinājums par mantiskā zaudējuma Ls 6 pārskaitījumu uz pieteicējas kontu.

[6] Tiesas sēdē pieteicēja un pieteicējas pārstāvis uzturēja pieteikumu, atsaucoties uz Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešo daļu. Pieteicējas pārstāvis iesniedza paskaidrojumus rakstveidā *(lietas 71. – 75.lapa)*. Pieteicēja nepiekrīt iestādes argumentam, ka tikai tā persona, kura ir parakstījusi dokumentu, uzskatāma par dokumenta izstrādātāju. Pieteicēja un pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē apstiprināja, ka pieteicēja ir parakstījusi vienīgi pārstāvja sagatavotos dokumentus, jo pieteicējas zināšanas neļauj šādus dokumentus sastādīt. Papildus paskaidroja, ka maksājumu uzdevumos ir atsauce uz juridisko palīdzību, kas sniegta. Pieteicēja 2009.gada 5.jūnijā lūgusi Veselības ministrijai sniegt viedokli, kādus dokumentus vēl nepieciešams iesniegt iestādē, lai tie kalpotu kā pierādījumi, ka juridiskā palīdzība sniegta norādītajā apjomā. Ar tādu pašu lūgumu iestādē vērsies arī pieteicējas pārstāvis 2009.gada 10.jūlijā. Pieteicējai netika izskaidrots, kādi pierādījumi atbildētāja ieskatā būtu pietiekami, lai pierādītu, ka pieteicēja ir saņēmusi juridisko palīdzību. Pieteicēja un pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē arī apstiprināja, ka viņiem bija noslēgta rakstveida vienošanās Nr.162, kurā norādīta samaksas kārtība un samaksas apjoms. Pieteicēja un pieteicējas pārstāvis kategoriski atteicās iesniegt tiesai minēto rakstveida vienošanos.

[7] Atbildētāja pārstāve uz tiesas sēdi neieradās, taču telefoniski informēja tiesu par to, ka ceļā radušies neparedzēti apstākļi *(lietas 37.lapa)*.

Tiesa atzina, ka nav konstatējami APL 268. un 269.pantā minētie apstākļi, tādēļ nolēma izskatīt lietu pēc būtības bez atbildētāja pārstāves piedalīšanās.

Motīvu daļa

[8] Uzklausot pieteicējas un pieteicējas pārstāvja sniegtos paskaidrojumus, kā arī izvērtējot administratīvās lietas materiālus, tiesa nonāca pie secinājuma, ka pieteikums ir apmierināms daļēji.

[9] Tiesa konstatēja lietā šādus apstākļus:

[9.1] 2007.gada 19.martā Ronalds Rožkalns izrakstījis pieteicējai rēķinu Nr.03/07 par Ls 900, ar maksājuma pamatojumu: „Juridiskā palīdzība administratīvajā procesā sakarā ar MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinumu Nr.7-25-J-1517 (2006.gada decembrī Jelgavas slimnīcā sniegtās nekvalitatīvas dzemdībpalīdzības izvērtēšana)" *(lietas 38.lapa)*.

[9.2] 2007.gada 19.martā Ronalds Rožkalns izrakstījis pieteicējai rēķinu Nr.03/07 par Ls 900, ar maksājuma pamatojumu: „Juridiskā palīdzība administratīvajā procesā sakarā ar MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinumu Nr.7-25-J-1517 (2006.gada decembrī Jelgavas slimnīcā sniegtās nekvalitatīvas dzemdībpalīdzības izvērtēšana)" *(lietas 38.lapa)*.

[9.3] 2007.gada 27.aprīlī pieteicēja pārskaitījusi Ronaldam Rožkalnam Ls 400, ar maksājuma mērķi: „Par juridiskajiem pakalpojumiem" *(lietas 41.lapa)*.

[9.4] 2007.gada 10.maijā izdota pilnvara Nr.3507, ar kuru pieteicēja un *R.J.* pilnvaro Ronaldu Rožkalnu pārstāvēt viņu intereses *(lietas 21.lapa)*.

[9.5] 2007.gada 18.maijā *R.J.* pārskaitījis Ronaldam Rožkalnam Ls 500, ar maksājuma mērķi: „Maksa par sniegtajiem juridiskajiem pakalpojumiem" *(lietas 42.lapa)*.

[9.6] 2009.gada 10.februārī Ronalds Rožkalns izrakstījis pieteicējai rēķinu Nr.02/09 par Ls 313,64, ar maksājuma pamatojumu: „Juridiskā palīdzība administratīvajā procesā sakarā ar MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinumu Nr.7-25-J-1517 (2006.gada decembrī Jelgavas slimnīcā sniegtās nekvalitatīvas dzemdībpalīdzības izvērtēšana)" *(lietas 39.lapa)*.

[9.7] 2009.gada 16.februārī *R.J.* pārskaitījis Ronaldam Rožkalnam Ls 313,64, ar maksājuma mērķi: „rēķ.Nr.02/09, par *V.J.* (..)" *(lietas 43.lapa)*.

[9.8] 2009.gada 9.aprīlī Ronalds Rožkalns izrakstījis pieteicējai rēķinu Nr.06/09 par Ls 121,00, ar maksājuma pamatojumu: „Juridiskā palīdzība administratīvajā procesā sakarā ar MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinumu Nr.7-25-J-1517 (2006.gada decembra dzemdībpalīdzības izvērtējums Jelgavas slimnīcā)" *(lietas 40.lapa)*.

[9.9] 2009.gada 14.aprīlī pieteicēja pārskaitījusi Ronaldam Rožkalnam Ls 120,00, ar maksājuma mērķi: „Rēķins Nr.06/09 (09.04.2009.) par juridisko palīdzību administratīvajā procesā sakarā ar nekvalitatīvu dzemdībpalīdzību Jelgavas slimnīcā 2006.g." *(lietas 44.lapa)*.

[9.10] 2009.gada 20.februārī Administratīvā rajona tiesa taisīja spriedumu, bet 2009.gada 15.aprīlī papildspriedumu, ar kuru apmierināts pieteicējas pieteikums par MADEKKI vadītājas 2007.gada 12.jūnija lēmuma Nr.7-25-J-689/3572 „Lēmums par apstrīdēto atzinumu" atcelšanu, kā arī par MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinuma Nr.7-25-J-1517 secinājumu daļas 7. un 8.punkta atzīšanu par prettiesisku. Spriedums stājies spēkā.

[10] Lietā ir strīds par to, vai iestādei ir pienākums atlīdzināt pieteicējai mantiskos zaudējums Ls 1328,64 apmērā, kas radušies, samaksājot par zvērināta advokāta Ronalda Rožkalna sniegto juridisko palīdzību saistībā ar MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinuma Nr.7-25-J-1517 apstrīdēšanu iestādē un pārsūdzību tiesā administratīvās lietas Nr.A42547907

ietvaros. Tādējādi lietā ir konstatējams viens prasījums - par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu Ls 1328,64 apmērā. Līdz ar to tiesai jānoskaidro, vai ir saskatāms leģitīms pamats atlīdzināt pieteicējai mantiskos zaudējums norādītajā apmērā.

[11] Satversmes 92.pantā cita starp ir noteikts, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu.

Saskaņā ar APL 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvu aktu vai veicot prettiesisku faktisku rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.pants noteic, ka tiesības uz atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisku rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanos reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas (*panta pirmā daļa*). Cēloņsakarība nepastāv gadījumā, kad tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski (*panta otrā daļa*).

APL 89.panta pirmā daļa nosaka, ka faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Par faktisko rīcību atzīstamas arī iestādes darbības, kas neatkarīgi no iestādes nodoma rada tādas faktiskās sekas, kuru rezultātā privātpersonai ir radies vai var rasties būtisks tiesību aizskārums (..).

Tā paša panta otrajā daļā ir noteikts, ka faktiskā rīcība ir arī iestādes bezdarbība, ja iestādei saskaņā ar tiesību normām bija vai ir pienākums izpildīt kādu darbību, kā arī iestādes sniegta izziņa.

Saskaņā ar APL 93.panta trešo daļu, gadījumā, ja atlīdzinājums nav prasīts vienlaicīgi ar administratīvā akta vai faktiskās rīcības apstrīdēšanu vai pārsūdzēšanu, iesniegumu par atlīdzinājumu var iesniegt iestādei, kas nodarījusi zaudējumus vai kaitējumu. Atlīdzinājumu iestādei var prasīt, ja ir pabeigta attiecīgās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības (..).

Atbilstoši Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 20.februāra spriedumam un 2009.gada 15.aprīļa papildspriedumam, MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinuma Nr.7-25-J-1517 secinājumu daļas 7. un 8.punkts atzīti par prettiesiskiem. Administratīvās rajona tiesas spriedums ir stājies spēkā.

Ņemot vērā minēto, izskatāmajā gadījumā ir konstatējama iestādes veikta faktiskā rīcība, saistībā ar kuru iespējams prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu.

[12] Pieteicēja lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus Ls 1328,64 apmērā, kas radušies, samaksājot par zvērināta advokāta Ronalda Rožkalna sniegto juridisko palīdzību saistībā ar MADEKKI 2007.gada 16.marta atzinuma Nr.7-25-J-1517 apstrīdēšanu iestādē un pārsūdzību tiesā administratīvās lietas Nr.A42547907 ietvaros.

Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmo daļu, mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ.

Civillikuma 1770.panta izpratnē jēdziens "pametums" saprotams kā jebkāds mantas samazinājums, zudums, kā arī peļņas atrāvums, papildu izdevumi un citas mantiski novērtējamas tiesību aizskāruma sekas *(skat. K.Torgāns. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības.-Rīga, Mans īpašums, 1998.-267.lpp.)*.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā ir noteikts, ka mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskās rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu, zaudējuma samazināšanu vai likvidēšanu. Mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Šīs izmaksas atlīdzina Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, nepārsniedzot Ministru kabineta noteikumos paredzēto apmēru.

Tiesa atzīst, ka pieteicējai ir tiesības prasīt mantisko zaudējumu (izmaksas par juridisko palīdzību) atlīdzinājumu, jo šādas izmaksas pieteicējai nebūtu radušās, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski. Līdz ar to tiesai jāizvērtē pieteicējas norādīto mantisko zaudējumu apmērs.

[13] Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta pirmajai daļai, mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem.

Saskaņā ar APL 169.panta pirmo daļu, tiesa pēc savas iniciatīvas vai administratīvā procesa dalībnieka motivēta lūguma var pieprasīt rakstveida pierādījumus no iestādēm un personām.

APL 169.panta trešā daļa paredz, ka iestāde vai persona, kurai nav iespējams tiesai iesniegt pieprasītos rakstveida pierādījumus vai arī iesniegt tos tiesas noteiktajā termiņā, rakstveidā paziņo par to tiesai, norādot iemeslu.

Tā paša panta ceturtajā daļā ir noteikts, ka gadījumā, ja administratīvā procesa dalībnieks atsakās iesniegt tiesai pieprasīto rakstveida pierādījumu, nenoliegdams, ka tas atrodas pie viņa, tiesa var atzīt par pierādītu to faktu, kura apstiprināšanai otrs administratīvā procesa dalībnieks atsaucies uz šo rakstveida pierādījumu.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Advokatūras likuma 57.panta pirmo daļu, zvērināti advokāti par uzņemšanos vest lietu un attiecīgās atlīdzības apmēru rakstveidā vienojas ar klientu.

Pieteicēja un pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē apstiprināja, ka noslēguši rakstveida vienošanos Nr.162, kurā norādīta samaksas kārtība un samaksas apjoms. Pieteicēja un pieteicējas pārstāvis kategoriski atteicās iesniegt tiesai minēto rakstveida vienošanos *(lietas 76. – 77.lapa)*.

Tiesa atzīst par pamatotu iestādes argumentu, ka rēķinu izrakstīšana un maksājumu veikšana pati par sevi neapliecina konkrētu juridisko pakalpojumu saņemšanu. Izskatāmajā gadījumā tiesai nerodas iespēja pārliecināties par to, ka Ronalda Rožkalna izrakstītie rēķini, kurus apmaksājusi pieteicēja un viņas laulātais (*sk. šā sprieduma 9.punktu*), atbilst rakstveida vienošanās Nr.162 noteikumiem.

[14] Tiesas sēdes laikā pieteicēja apstiprināja, ka viņai nav ne juridiskās, ne medicīniskās izglītības *(lietas 76. – 77.lapa)*.

Izvērtējot pieteicējas iesniegtos dokumentu projektus *(lietas 48. – 50., 52., 54. – 60., 62. – 63., 65. – 67.lapa)*, kas tikuši iesniegti iestādē un tiesā saistībā ar MADEKKI 2007.gada

16.marta atzinuma Nr.7-25-J-1517 apstrīdēšanu un pārsūdzēšanu, tiesa secina, ka dokumentu saturs liecina par to, ka tos ir sastādījusi persona ar juridisko izglītību.

Tiesai netika iesniegti objektīvi pārbaudāmi pierādījumi tam, ka pieteicēja būtu vērsusies pie kādas citas personas (izņemot Ronaldu Rožkalnu) pēc juridiskās palīdzības.

Tiesa izvērtēja arī pieteicējas pārstāvja iesniegtos informatīvos materiālus (elektroniskās sarakstes materiālus ar pieteicējas laulāto), no kuriem izriet, ka 2007.gada 16.martā Ronalds Rožkalns nosūtījis *R.J.* iesnieguma melnrakstu iesniegšanai MADEKKI *(lietas 68. -69., 70.lapa)*; 2007.gada 25.aprīlī Ronalds Rožkalns nosūtījis *R.J.* MADEKKI atzinuma apstrīdēšanas iesnieguma projektu, kā arī lūdzis to izdrukāt, lai pieteicēja to paraksta un iesniedz MADEKKI; lai atvieglotu juridiskās palīdzības sniegšanu, lūdzis izdot pilnvaru *(lietas 64., 65.-67.lapa)*; 2007.gada 22.maijā Ronalds Rožkalns nosūtījis pieteicējai sūdzības projektu un izskaidrojis iesniegšanas kārtību MADEKKI *(lietas 61., 62.-63.lapa)*; 2007.gada 9.jūlijā Ronalds Rožkalns nosūtījis pieteicējai pieteikuma projektu *(lietas 53., 54.-60.lapa)*; 2009.gada 12.martā Ronalds Rožkalns nosūtījis *R.J.* vēstuli par to, ka nepieciešams lūgt izskaidrot tiesas spriedumu; nosūtīts pieteikuma projekts *(lietas 51., 52.lapa)*.

Izvērtējot visus lietā esošos pierādījumus to savstarpējā kopsakarībā, tiesa atzīst, ka ir piešķirama ticamība pieteicējas sniegtajam paskaidrojumam tiesas sēdes laikā, proti, ka visus nepieciešamos dokumentus viņai palīdzējis sagatavot tieši Ronalds Rožkalns.

Līdz ar to nav pamatots iestādes arguments, ka tikai to personu, kura ir parakstījusi dokumentu, var uzskatīt par dokumenta izstrādātāju. Lietā konstatētie apstākļi liecina par pretējo.

Tiesa atzīst par ticamu Atskaitē par juridiskās palīdzības sniegšanu *(lietas 46.lapa)* uzrādīto darba stundu skaitu (26,69 stundas) dokumentā norādīto darbu veikšanai.

Tiesa ņem vērā faktu, ka attiecīgās kategorijas lietas, kurās tiek izvērtēts MADEKKI sniegtā atzinuma tiesiskums, adresātam (bez juridiskās un medicīniskās izglītības) ir sarežģītas.

[15] Tiesa secina, ka normatīvie akti neparedz pienākumu ikvienā gadījumā atlīdzināt izmaksas par juridisko palīdzību pilnā apjomā.

Izvērtējot starptautiskos tiesību avotus *(sk., piemēram, Eiropas Padomes Ministru komitejas Rezolūciju Nr.78(8) par juridisko palīdzību un konsultāciju, Rekomendāciju Nr.R(81)7 par justīcijas pieejamības veicināšanas pasākumiem un Rekomendāciju Nr.R(93)1 par efektīvu likuma un justīcijas pieejamību ļoti nabadzīgajām personām*), secināms, ka valstij nav noteikts pienākums pilnā apmērā segt personai visus izdevumus par juridisko palīdzību. No starptautiskajiem tiesību aktiem izriet, ka katra valsts pati, ievērojot tajos noteiktos principus, ir tiesīga izstrādāt savu modeli justīcijas pieejamībai. Arī citu valstu prakse liecina par to, ka rietumvalstis, lai arī uzņemas atbildību par juridisko pakalpojumu finansēšanu trūcīgajiem, nenodrošina šo pakalpojumu atlīdzināšanu pilnā apmērā, turklāt tur joprojām pastāv arī privāti praktizējošu juristu pakalpojumi bez maksas sabiedrības interesēs (*skat. Ekonomidiss K., Akseteras Universitātes profesors. Salīdzinošā juridiskā palīdzība: pārskats par Eiropas modeļiem. Projekts-LAT/01/004 „Atbalsts tieslietu reformai”)*.

Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešo daļu, mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskās rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu, zaudējuma samazināšanu vai likvidēšanu. Mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Šīs izmaksas atlīdzina Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, nepārsniedzot Ministru kabineta noteikumos paredzēto apmēru.

Tādējādi likumā ir noteikts obligāts ierobežojums attiecībā uz izdevumu par juridisko palīdzību apjomu, proti, nepārsniedzot Ministru kabineta noteikumos paredzēto apmēru.

Saskaņā ar APL 7.pantu iestādes un tiesas rīcībai jāatbilst tiesību normām. Iestāde un tiesa darbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros, un savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim.

Ņemot vērā minēto, gan iestādei, gan tiesai, lemjot jautājumu par pieteicējai atlīdzināmo zaudējumu apmēru par zvērināta advokāta sniegtajiem pakalpojumiem, ir jāievēro likumdevēja noteiktais ierobežojums – nepārsniedzot Ministru kabineta noteikumos paredzēto apmēru. Līdz ar to nav konstatējams tiesisks pamats ikvienā gadījumā atlīdzināt izmaksas par juridisko palīdzību pilnā apjomā, bet vienīgi normatīvajos aktos noteiktajā apmērā. Tādējādi nav pamata atzīt, ka pieteicējas izdevumi par Ronalda Rožkalna sniegto juridisko palīdzību būtu atlīdzināmi pilnā apmērā, neievērojot noteikto ierobežojumu.

Tiesa konstatē, ka, pamatojoties uz Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā ietverto deleģējumu, Ministru kabineta noteikumi nav izdoti. Līdz ar to atzīstams, ka tiesību sistēmā ir nepilnība.

Saskaņā ar APL 17.panta otro daļu, ja iestāde vai tiesa konstatē tiesību sistēmā nepilnību, tā var šo nepilnību novērst, arī lietojot analoģijas metodi, tas ir, sistēmiski analizējot līdzīgu gadījumu tiesisko regulējumu un šīs analīzes rezultātā konstatētos tiesību principus piemērojot konkrētajā gadījumā. Ar analoģiju nedrīkst pamatot tādu administratīvo aktu, kurš ierobežo adresāta cilvēktiesības.

Atbilstoši tiesību teorijas atziņām analoģija pielietojama tad, ja iztulkošanas ceļā noskaidrots, ka attiecīgā tiesību norma neaptver izšķiramo dzīves gadījumu un attiecībā uz šo gadījumu pastāv likuma robs. Pielietojot analoģiju tiesību tālākveidošanā, pēc iespējas cieši jāsakņojas tiesību sistēmā un rezultātam jābūt taisnīgam, pārbaudāmam un pamatotam ar pārliecinošiem juridiskiem argumentiem. Turklāt šādā veidā jārada pietiekami vispārīgs tiesību noteikums, ko var piemērot citiem gadījumiem (*sk. Kalniņš E. Tiesību tālākveidošana. Juridiskās metodes pamati – E. Meļķiša zinātniskajā redakcijā, Rīga, 2003, 129.-135.lpp.).*

Satversmes 92.pants cita starp noteic, ka ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību.

Saskaņā ar Satversmes 91.pantu, visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.

Latvijas Republikas Advokatūras likuma 9.pants noteic, ka visām personām nodrošināmas vienādas tiesības uz juridisko palīdzību. Fiziskajām personām juridiskā palīdzība jānodrošina neatkarīgi no to pilsonības, izcelsmes, sociālā, mantiskā, dienesta un cita stāvokļa, rases, tautības, valodas, dzimuma, izglītības, reliģiskajiem, politiskajiem un citiem uzskatiem, partijas piederības, nodarbošanās veida un rakstura un dzīvesvietas.

Lai nodrošinātu vienādas personu tiesības uz juridisko palīdzību, kā arī tiesību normu vienveidīgu piemērošanu, izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību būtu atlīdzināmas pēc vienādiem likumdevēja noteiktiem kritērijiem un vienādā apjomā. Līdz ar to jānoskaidro, kādus kritērijus likumdevējs ir paredzējis citiem salīdzināmiem gadījumiem, un, pēc kādiem principiem tiek reglamentēts atlīdzinājuma apjoms.

[16] Atbilstoši APL 18.panta ceturtajā daļā noteiktajam, administratīvajās lietās, kas adresātam ir sarežģītas, pēc iestādes vai tiesas lēmuma, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, tās pārstāvim izmaksā atlīdzību no valsts budžeta. Atlīdzības apmēru un izmaksas kārtību nosaka Ministru kabinets.

Pamatojoties uz citētajā tiesību normā ietverto deleģējumu ir izdoti Ministru kabineta 2004.gada 24.augusta noteikumi Nr.735 „Noteikumi par atlīdzības izmaksas kārtību un tās

apmēru fiziskās personas pārstāvim administratīvajā lietā, kas adresātam ir sarežģīta" (turpmāk – noteikumi Nr.735), kuri nosaka atlīdzības izmaksas kārtību un tās apmēru fiziskās personas pārstāvim administratīvajā lietā, kas adresātam ir sarežģīta.

Ņemot vērā to, ka Ronalds Rožkalns ir sniedzis pieteicējai juridisko palīdzību tādā administratīvajā lietā, kas pieteicējai bija sarežģīta, jo pieteicējai nav nepieciešamās juridiskās un medicīniskās izglītības, tad tiesa uzskata, ka ir pielietojama analoģijas metode, tas ir, noteikumos Nr.735 ietvertos principus var attiecināt arī uz izskatāmo gadījumu. Tiesai nav pamata secināt, ka likumdevējs būtu vēlējies noteikt atšķirīgu atlīdzināmo zaudējumu apmēru par sniegtajiem juridiskajiem pakalpojumiem atkarībā no personas mantiskā stāvokļa.

Saskaņā ar noteikumu Nr.735 6. un 7.punktu, par pienākumu veikšanu administratīvajā lietā tiesā pārstāvim izmaksā atlīdzību triju latu apmērā par vienu darba stundu, bet ne vairāk par 20 latiem par pilnu darba dienu (..). Par pienākumu veikšanu administratīvajā lietā iestādē pārstāvim izmaksā atlīdzību triju latu apmērā par vienu darba stundu, bet ne vairāk par 15 latiem par pilnu darba dienu (..).

Ievērojot minētos principus un balstoties uz lietā konstatētajiem apstākļiem (*sk. šā sprieduma 14.punktu*) tiesa atzīst, ka ir saskatāms leģitīms pamats atlīdzināt pieteicējai izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību Ls 74,07 apmērā (26,69 darba stundas x Ls 3 = Ls 80,07 – Ls 6 (par pārstāvību tiesā) = 74,07). Pārējā daļā pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 253.panta piekto daļu, 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

1. Daļēji apmierināt *V.J.* pieteikumu.
2. Uzlikt pienākumu Latvijas Republikas Veselības ministrijai atlīdzināt *V.J.* mantiskos zaudējumus Ls 74,07 trīsdesmit dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās.
3. Pārējā daļā *V.J.* pieteikumu noraidīt.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2010.gada 23.septembrī.

Tiesnese R.Paegle